

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Secția I civilă

Decizia nr. 2379/2014

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 25 septembrie 2014.

Asupra cauzei de față, constată următoarele:

Prin cererea înregistrată la Tribunalul Ialomița la nr. 3.924/98 din 04 octombrie 2012, reclamantul P.Ș. a chemat în judecată pe pârâții P.V.E. și SC O.P. SRL Slobozia, reprezentată prin pârâțul P.V.E., asociat unic și administrator, în calitate de editor al ziarului „I.”, solicitând obligarea acestora, în solidar, la plata sumei de 2.000.000 RON despăgubiri civile pentru prejudiciul moral cauzat reclamantului prin atingerea adusă onoarei, demnității și reputației acestuia, urmare a publicării începând cu toamna anului 2011 a unor articole defăimătoare la adresa reclamantului apărute pe prima pagină a ziarului „I.” la rubrica „Eveniment” sau „Ancheta”. S-a mai solicitat de către reclamant să fie obligați pârâții la încetarea încălcării drepturilor sale, inclusiv în viitor, să se constate caracterul ilicit al faptelor săvârșite de aceștia și să fie obligat autorul articolelor la publicarea hotărârii pronunțate, pe cheltuiala sa, pe prima pagină a ziarului, respectiv la luarea oricăror alte măsuri necesare pentru încetarea faptelor ilicite și pentru repararea prejudiciului cauzat, cu cheltuieli de judecată.

În motivarea cererii, reclamantul a arătat că demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și dreptul la propria imagine sunt valori ocrotite prin lege, fiind drepturi fundamentale ale cetățenilor României, garantate prin Constituție. Aceste principii trebuie respectate și de jurnaliști, scopul demersului jurnalistic fiind corecta informare a opiniei publice, adevărul și onestitatea informării, responsabilitatea față de public, respectarea demnității umane, a prezumției de nevinovăție și refuzul prezentării unor relatări subiective, prejudiciabile, referitoare la procedurile polițienești sau juridice.

Având o prodigioasă activitate practică, ca asociat și administrator al firmelor cu capital privat ce compun Grupul A. Fetești, dar și o bogată activitate științifică, deținând calitatea de doctor în științe agricole și fiind membru al comunității științifice din domeniu, cu diverse lucrări de specialitate publicate în ultimele două decenii, reclamantul s-a considerat prejudiciat moral printr-o serie de articole după cum urmează: 1) articolul din data de 02 august 2011 - rubrica „eveniment” „Războiul din B.I. continuă”; 2) articolul din data de 25 ianuarie 2012 - rubrica „ancheta” „A.&V., demonstrații de ilegalități împreună cu Agenția Domeniilor Statului” - „Ș.P., milionarul în euro îmbogățit de stat”; 3) articolul din data de 17 februarie 2012 - rubrica „ancheta” „A.&V., demonstrații de ilegalități împreună cu Agenția Domeniilor Statului” - „Ș.P., milionarul în euro îmbogățit de stat” (partea a II-a); 4) articolul din data de 27 februarie 2012 - rubrica „ancheta” „A.&V., demonstrații de ilegalități împreună cu Agenția Domeniilor Statului” - „Ș.P., milionarul în euro îmbogățit de stat” (partea a III-a); 5) articolul din data de 01 martie 2012 - Rubrica „Eveniment” „A. a pierdut subvenții de 300.000 euro!” - „Piromanul P. incendiază culturile de anghinare”; 6) articolul din data de 15 mai 2012 - rubrica „eveniment”: „20 de ani de la înființare și zeci de dosare penale” - „Sechestru asigurător pe bunurile lui Ș.P. - Grupul A.”; 7) articolul din data de 13 iunie 2012 - rubrica „ancheta” „Ș. file de roman” - „P. - A. i-a plătit <traficul de influență> fostului ministru al Agriculturii, S.F., cumpărând pesticide de la firmele <patronate> de F.; și 8) articolul din data de 17 iulie 2012 - rubrica „eveniment” „Ș.P., încolțit” - „Agenția Domeniilor Statului execută silit A.”.

Reclamantul a arătat că în toate aceste articole pârâțul P.V.E. folosește o serie de cuvinte și expresii, cum ar fi: „P. este frate cu tupeul neaoș de Bărăgan (...) Așadar, cu nelegea pe lege călcând”; „P. completând în fals declarația cu culturi fictive”; „O instituție (...) pe care P. și alții de teapa lui o iubesc și o călăresc până la epuizare”; „Latifundiarul de la Fetești, doctor în agricultură și inginerii financiar agricole”; „Flagrantul pe care piromanul P. și l-a înscenat singur”; „al cărui cadavru economic tocmai a fost spălat pe bani grei de presa centrală”; „se poate lăuda și cu câteva zeci de dosare penale”; „neregulile A. inundau B.I.”; „Astfel, Ș.P. - A. este acuzat și urmărit penal pentru evaziune fiscală, fals, tulburare de posesie, tentativă de omor, nerespectarea hotărârilor judecătorești, înșelăciune (aproape un întreg C. pen.); „cum știm că atunci când vorbim de P. în general discutăm despre evaziune, inginerii agrico-economice și implicații politice”; „când ești evazionist și țepar cu acte în regulă e cam greu să te dai <lebedă>”; „Statul român (...) din când în când, se satură de alde P. Se satură să stea <capră> de fiecare dată când P. (și alții) au chef de ore sexuale”.

În opinia reclamantului, șirul de articole incriminate evidențiază în mod clar intenția sub forma relei credințe de a-i știrbi imaginea, consecința acestor fapte repetate provocându-i un prejudiciu de ordin moral. Ca atare, a apreciat că sunt îndeplinite condițiile răspunderii civile delictuale pentru acordarea daunelor morale solicitate.

În drept, și-a întemeiat cererea pe prevederile art. 31 alin. (4) din Constituția României, art. 252-253, 257 C. civ., art. 1349 și urm. C. civ., art. 1381-1382 C. civ., art. 274 C. proc. civ.

Prin întâmpinarea depusă, pârâtii P.V.E. și SC O.P. SRL Slobozia au solicitat respingerea acțiunii reclamantului cu obligarea acestuia la plata cheltuielilor de judecată, apreciind că nu sunt îndeplinite condițiile răspunderii civile delictuale, în speță neexistând prejudiciu, faptă ilicită, vinovăție. Articolele publicate în ziarul „I.” au avut drept surse de documentare documente emise de instituții publice de control ale statului, cum ar fi Guvernul României, Ministerul de resort, Parchetul de pe lângă Tribunalul Ialomița.

Prin sentința civilă nr. 1.775F din 21 mai 2013, pronunțată de Tribunalul Ialomița, s-a admis în parte acțiunea formulată de reclamantul P.Ș.; s-a constatat caracterul ilicit al articolelor „Ș.P. încolțit - Agenția Domeniilor Statului Execută Silit A.” publicat în ziarul „I.” din 18 iulie 2012 sub semnătura pârâtului V.E.P.; „Ș. - file de roman – P. – A. i-a plătit „traficul de influență” fostului ministru al agriculturii, S.F., cumpărând pesticide de la firmele patronate de F.” publicat în ziarul I. din 13 iunie 2012 sub semnătura pârâtului V.E.P.; „20 de ani de la înființare și zeci de dosare penale - Asigurător pe bunurile lui Ș.P. - Grupul A.” publicat în ziarul I. din 16 mai 2012 sub semnătura pârâtului V.E.P., și „A.&V. - demonstrații de ilegalități împreună cu Agenția Domeniilor Statului – Ș.P. - milionarul în euro îmbogățit de stat” publicat în ziarul „I.” din 25 ianuarie 2012 sub semnătura pârâtului V.E.P., și a fost obligat pârâtul V.E.P., în solidar cu SC O.P. SRL Slobozia, la 5.000 RON despăgubiri civile către reclamantul P.Ș.; s-a dispus publicarea dispozitivului prezentei hotărâri, în termen de 30 de zile de la rămânerea irevocabilă a acesteia, pe prima pagină a ziarului „I.” varianta scrisă și on-line, și au fost obligați pârâtii V.E.P. și SC O.P. SRL Slobozia la 2.000 RON cheltuieli de judecată către reclamantul P.Ș.

Pentru a hotărî astfel, tribunalul a reținut că prin modalitatea de exprimare folosită și prin conținutul lor articolele au adus atingere demnității și onoarei reclamantului. Folosire unor cuvinte și expresii ca „evazionist și țepar cu acte în regulă”, „frate cu tupeul neaș de Bărăgan”, „doctor în inginerii agricole și financiare”, „Statul Român se satură să stea capră de fiecare dată când P. și alții au chef de ore sexuale” depășesc limitele normale de exprimare, fiind expresii insultătoare și calomnioase care lezează demnitatea reclamantului, și depășesc statutul ziarului de „săptămânal de informație” asumat pe frontispiciu.

Pe de altă parte, prin conținutul articolelor publicate se acreditează ideea conform căreia contractele de concesiune încheiate de firmele reclamantului cu A.D.S. ar fi rezultatul unor acțiuni frauduloase sau că reclamantul ar fi obținut, prin firmele sale, subvenții de la A.P.I.A. Călărași în mod fraudulos, în condițiile în care nu există sentințe judecătorești irevocabile în acest sens, iar litigiile firmelor reclamantului cu A.D.S. ori A.P.I.A. Călărași erau pe rol încă de la data publicării articolelor. Tribunalul a precizat că nu consideră că litigiile aflate pe rolul instanțelor nu ar putea fi discutate în revistele de specialitate, în presă sau de public. Funcției mass - media de a comunica asemenea informații sau idei îi corespunde dreptului publicului de a le primi. Totuși, trebuie să se țină seama de dreptul fiecărei persoane de a beneficia de un proces echitabil, așa cum este garantat de art. 6 din CEDO. Așa cum a subliniat Curtea Europeană a Drepturilor Omului (cauza Tourancheau și July contra Franței), ziarisții care redactează articole referitoare la proceduri penale aflate în curs trebuie să se restrângă în limitele comentariului admisibil, fără a emite judecăți cu valoare juridică care ar risca, intenționat sau nu, să reducă șansele unei persoane de a beneficia de un proces echitabil sau să micșoreze încrederea publicului în rolul instanțelor în administrarea justiției penale. Așa cum s-a arătat la prezentarea situației de fapt, s-a afirmat că reclamantul ar fi urmărit penal pentru o serie de fapte penale, deși acest lucru nu corespunde realității, soluțiile date de organele de urmărire penală fiind de neînceperea urmăririi penale.

Tribunalul a apreciat îndeplinită condiția existenței faptei ilicite care lezează demnitate și onoarea reclamantului, ca și condiție a angajării răspunderii civile delictuale a pârâtilor, și a considerat că măsurile reparatorii de natură nepatrimonială în raport cu cele pecuniare trebuie să aibă prioritate și, numai dacă măsurile nepatrimoniale nu sunt suficiente, se va recurge la despăgubirile prin echivalent bănesc de care face vorbire art. 253 alin. (4).

În stabilirea mijloacelor de apărare a demnității și onoarei reclamantului, inclusiv a cuantumului despăgubirilor care s-au acordat, tribunalul a avut în vedere repetabilitatea faptelor ilicite, caracterul local al apariției ziarului, tirajul redus, numărul mic de accesări on-line și personalitate reclamantului, care se bucură de o bună apreciere în comunitatea în care trăiește, cu o bună și solidă reputație profesională, doctor - inginer - șef lucrări la Facultatea de Management, Inginerie Economică în Agricultură și Dezvoltare Rurală, autor de lucrări și articole de specialitate. Nu în ultimul rând s-a avut în vedere că cuantumul despăgubirilor nu trebuie să fie o pedeapsă pentru cel ce le plătește și nici un mijloc de îmbogățire pentru cel ce le primește, efectele lor trebuind să fie compensatorii.

Față de cele ce preced, tribunalul a concluzionat că pârâtul P.V.E., prin articolele menționate publicate în ziarul „I.” editat de SC O.P. SRL Slobozia, societate al cărei unic asociat și administrator este, a produs o încălcare a demnității, onoarei și vieții private a reclamantului P.Ș., acesta fiind îndreptățit la apărarea acesteia, și, în consecință, a admis în

parte cererea reclamantului conform celor arătate anterior.

Curtea de Apel București, secția a IV-a civilă, prin decizia nr. 53 din 13 februarie 2014, a respins, ca nefondat, apelul principal formulat de către pârâții P.V.E. și SC O.P. SRL, și apelul incident formulat de intimatul reclamant P.Ș. împotriva aceleiași sentințe, reținând, în esență, următoarele:

Cu privire la admisibilitatea apelului incident, Curtea a constatat că acesta a fost declarat de către intimatul reclamant P.Ș. la data de 13 noiembrie 2013 în condițiile în care prima zi de înfățișare, în sensul art. 132 C. proc. civ., a fost la data de 16 ianuarie 2014. Având în vedere că prima instanță a admis în parte acțiunea reclamantului și ținând seama de faptul că prin apelul principal se tinde la respingerea în totalitate a acțiunii, Curtea a reținut că în cauză sunt incidente dispozițiile art. 293 alin. (1) C. proc. civ., conform cărora intimatul este în drept, chiar după împlinirea termenului de apel, să adere la apelul formulat de partea potrivnică, printr-o cerere proprie care să tindă la schimbarea hotărârii primei instanțe. O astfel de cerere se poate face până la prima zi de înfățișare. Întrucât reclamantul tinde la schimbarea hotărârii primei instanțe în sensul admiterii în totalitate a acțiunii principale, Curtea a considerat că apelul incident este admisibil.

Prin apelul principal, pârâții au susținut că, prin conținutul lor, articolele incriminate nu au caracterul unor fapte ilicite, astfel că nu sunt întrunite condițiile pentru a putea fi atrasă răspunderea civilă delictuală a ziaristului și a editorului.

O primă critică a apelanților s-a referit la faptul că judecătorul instanței de fond nu ar fi fost imparțial, deoarece într-o altă cauză care privea o societate patronată de către reclamantul P.Ș. s-ar fi abținut tocmai pe motiv că este în relații de prietenie cu acesta din urmă.

Apelanții nu au arătat dacă, în opinia lor, ar fi fost necesar ca judecătorul fondului să se fi abținut de la soluționarea cauzei, după cum nu au arătat nici motivul pentru care nu au formulat cerere de recuzare în fața primei instanțe. În notele scrise, apelanții au susținut că dacă nu au formulat o cerere de recuzare în fața primei instanțe nu înseamnă că nu ar putea formula un motiv de apel prin care să se critice lipsa de imparțialitate a judecătorului.

Dincolo de faptul că apelanții au dedus lipsa de imparțialitate din aspecte care țin de interpretarea probatoriului sau pur și simplu o prezumă prin faptul că judecătorul formulase o cerere de abținere într-un alt dosar, Curtea a constatat că, potrivit art. 29 C. proc. civ., propunerea de recuzare se va face verbal sau în scris, pentru fiecare judecător în parte și înainte de începerea oricărei dezbateri. Când motivele de recuzare s-au ivit după începerea dezbaterilor, partea va trebui să pronunțe recuzarea de îndată ce acestea îi sunt cunoscute.

Stabilirea de către legiuitor a unor momente limită până la care poate fi formulată cererea de recuzare demonstrează că teza apelanților conform căreia lipsa de imparțialitate a judecătorului poate fi invocată prin motivele de apel, chiar dacă o astfel de invocare putea avea loc în fața primei instanțe înainte de intrarea în dezbateri, este total greșită. Partea nu poate acuza direct în apel imparțialitatea judecătorului în condițiile în care motivele care demonstrează o posibilă lipsă de imparțialitate putea fi invocate în fața instanței a cărei hotărâre se atacă prin formularea unei cereri de recuzare. Altfel spus, partea care cunoaște existența unor motive de recuzare nu are posibilitatea alegerii momentului la care formulează cererea de recuzare și nu poate formula o astfel de cerere indirect prin motivele de apel dacă soluția pronunțată de instanță nu îi era favorabilă.

Oricum, Curtea a constatat că judecătorul fondului nu s-a abținut pe motiv că îl cunoaște pe reclamantul P.Ș., cum în mod neadevărat susțin apelanții, ci pe motiv că a participat anterior la soluționarea mai multor litigii cu privire la părțile menționate de către reclamantul din respectiva cauză, (încheierea din data de 19 aprilie 2013, pronunțată în Dosarul nr. 1.133/1998/2013).

Față de cele arătate, Curtea nu a reținut susținerile apelanților conform cărora judecătorul fondului ar fi dat dovadă de lipsă de imparțialitate.

S-a reținut, că este adevărată susținerea apelanților conform căreia în hotărârea primei instanțe nu se face expres distincția între judecățile de valoare și relatarea unor situații de fapt, regăsită frecvent în practica CEDO, însă, cu toate acestea, Curtea a constatat că prima instanță a analizat punctual conținutul fiecărui articol incriminat de către reclamant arătând în ce măsură acesta este insultător sau calomnios și este de natură a afecta demnitatea și onoarea reclamantului. În această ordine de idei, Curtea a observat că prima instanță a reținut că doar anumite părți din articolele incriminate sunt de natură a avea caracterul unei fapte ilicite, deoarece expresii precum „evazionist și țepar cu acte în regulă”, „frate cu tupeul neaoș de Bărăgan”, „doctor în inginerii agricole și financiare”, „statul român se satură să stea capră de fiecare dată când P. și alții au chef de ore sexuale”, depășesc limitele normale de exprimare, fiind expresii insultătoare și calomnioase care depășesc limitele normale acceptabile potrivit codului deontologic al jurnalistului.

Pentru a răspunde criticilor apelațiilor prin care se invocă necesitatea folosirii terminologiei consacrate de jurisprudența CEDO în materie, Curtea a constatat următoarele: (1) cele 8 articole, care raportat la intervalul de timp în care au fost publicate, pot avea caracterul unei campanii de presă, au, în general, o bază factuală suficientă și conțin în cea mai mare parte informații care sunt de interes pentru publicul larg; (2) existența unor dosare aflate în faza de urmărire penală, respectiv, existența unor hotărâri judecătorești civile definitive și irevocabile, în care un anumit rol îl au reclamatul și societățile patronate de acesta din perspectiva unor raporturi juridice cu statul, astfel cum s-a dovedit în speță prin înscrisurile aflate dosarul de apel, precum și existența unor acte de constatare întocmite de către corpul de control al Ministrului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, sunt de natură a justifica un demers jurnalistic care să se finalizeze cu publicarea unor articole al căror conținut poate avea o anumită doză de exagerare; (3) existența unei baze factuale suficientă pentru anumite afirmații nu înseamnă că jurnalistul este îndreptățit în virtutea libertății de exprimare să folosească un limbaj suburban cu privire la care să invoce, pe de o parte, caracterul de judecăți de valoare a afirmațiilor făcute, iar pe de altă parte, admisibilitatea unei anumite doze de exagerare.

În opinia Curții, s-a reținut că libertatea de exprimare garantată prin Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu protejează o afirmație precum cea considerată de către prima instanță ca având caracterul unei fapte ilicite și anume „(...) din când în când se satură de alde P. Statul Român se satură să stea capră de fiecare dată când P. și alții au chef de ore sexuale. Desigur, nu știm dacă doctorul milionar P. (în euro sau dolari ?) mai poate, dar Statul Român, cel puțin în situația de față, a demonstrat că e sătul”.

Prin aspectul citat anterior, regăsit în articolul publicat la data de 18 iulie 2012, se demonstrează justețea raționamentului folosit de către prima instanță atunci când a reținut că pârâțul P.V.E. a depășit limitele admise ale libertății de exprimare, săvârșind o faptă ilicită și cauzând un prejudiciu persoanei cu privire la care a folosit respectiva exprimare.

Curtea a considerat că suma de 5.000 RON, acordată cu titlu de despăgubiri pentru prejudiciu moral suferit de către reclamant, este corectă, chiar dacă, în opinia sa, expresii precum „evazionist și țepar cu acte în regulă”, „frate cu tupeul neaoș de Bărăgan”, „doctor în inginerii agricole și financiare”, nu au caracterul unor fapte ilicite care depășesc limitele libertății de exprimare din moment ce sunt judecăți de valoare aplicate unor situații a căror relatare are o bază factuală suficientă. Cuantumul modic al despăgubirilor morale (aproximativ 1.100 euro) este justificat și de faptul că prin publicarea hotărârii pe prima pagină a ziarului „I.” se realizează o modalitate concurentă de acoperire a prejudiciului suferit de reclamant.

Sușinerile reclamantului din cadrul apelului incident, în sensul necesității majorării cuantumului despăgubirilor pe motiv că prejudiciul este cu atât mai mare cu cât victima delictului de presă se bucura de prestigiul profesional și de o anumită faimă socială, nu au fost primite de către Curte, deoarece afirmația considerată ca depășind limitele admisibile ale libertății de exprimare este de natură a produce același prejudiciu chiar dacă s-ar referi la o persoană lipsită de notorietate socială și profesională. Caracterul inadmisibil și prin urmare ilicit al unor afirmații de genul celei regăsite în articolul din data de 18 februarie 2012, s-ar menține chiar dacă reclamantul ar fi fost condamnat definitiv pentru faptele la care se referă jurnalistul, ceea ce nu a fost cazul în speță.

Curtea a considerat că pentru expresia reținută ca depășind limitele admisibile ale libertății de exprimare, jurnalistul nu poate invoca buna credință, deoarece conținutul explicit sexual nu era necesar pentru a aduce la cunoștința opiniei publice faptele relatate.

Împotriva acestei decizii au declarat recurs pârâții P.V.E. și SC O.P. SRL Slobozia, care, indicând prevederile art. 304 pct. 9 C. proc. civ., în dezvoltarea criticilor formulate au arătat următoarele;

Încălcarea art. 304 pct. 9 C. proc. civ., are în vedere interpretarea greșită a legii cu privire la dispozițiile legale privind libertatea de exprimare (art. 30 din Constituția României); a celor referitoare la ocrotirea drepturilor nepatrimoniale (art. 252-253 C. civ.), precum și a dispozițiilor privind răspunderea civilă delictuală (art. 1349 și urm. C. civ.).

Libertatea de exprimare, ca drept fundamental într-un stat de drept, democratic, este consacrată atât în Constituția României (art. 30), cât și în Convenția Europeană a Drepturilor Omului (art. 10).

Din întreg probatoriul administrat în cauză rezultă că toate afirmațiile din cadrul publicațiilor reținute nu sunt de natura să aducă atingere demnității, onoarei și reputației reclamantului și, pe cale de consecință, pârâțul P.V.E., semnatarul articolelor înscrise, nu a săvârșit vreo faptă ilicită - cum greșit a reținut instanța de apel, acesta acționând cu bună-credință în redactarea articolelor.

În sfera răspunderii civile delictuale pentru fapta proprie, se cer a fi întrunite următoarele condiții: existența unui

prejudiciu, a unei fapte ilicite, a unui raport de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu, precum și a vinovăției celui în cauză.

Prejudiciul, ca element esențial al răspunderii civile delictuale, constă în efectul negativ suferit de o anumită persoană ca urmare a faptei ilicite săvârșită de o altă persoană, iar din probatoriul administrat în cauză, în raport de conținutul articolelor publicate, rezultă că nu s-a produs o vătămare a dreptului intimatului-reclamant la onoare și reputație. În ceea ce privește cuantumul prejudiciului în valoare de 5000 RON, menținut de instanța de apel, s-a arătat că este, de asemenea, nejustificat în raport de inexistența vreunei fapte ilicite.

Pentru a ajunge la soluția pronunțată, instanța de apel a plecat de la premisa că susținerile privind lipsa de imparțialitate a instanței de fond nu pot fi primite, deoarece legiuitorul a oferit posibilitatea formulării unei eventuale cereri de recuzare a instanței la Tribunalul Ialomița și nu în faza apelului.

Însă, ceea ce a omis instanța de apel este faptul că recurenții au avut un alt reprezentant convențional la fond și că abia în apel noul apărător ales a înțeles, în raport de întreaga situație, să învedereze aceste aspecte, iar motivul de apel pe acest aspect era cu atât mai întemeiat cu cât Înalta Curte de Casație și Justiție a strămutat peste 20 de cauze, iar mai nou Curtea de Apel București a strămutat aproximativ 10 cauze de pe rolul instanțelor din Ialomița urmare a bănuielii legitime reținute în legătură cu intimatul reclamant.

Având în vedere obiectul cauzei și anume acordarea de daune morale a căror existență și valoare, în lipsa unor texte de lege exprese, este strict atributul instanței, instanța de apel trebuia să se aplece cu mult mai multă atenție asupra aspectelor invocate, deoarece aceeași instanța de fond, care la 21 mai 2013 făcea aceste aprecieri, la 19 aprilie 2013 se abținea de la soluționarea unui alt dosar, nr. 1.133/98/2013, în care părți erau P.Ș. și SC V. SRL, societatea la care acesta este administrator, considerând că "este incompatibil să soluționeze cauza atunci când există alte elemente care nasc în mod întemeiat îndoieli cu privire la imparțialitatea sa".

Or, când același magistrat, cu o lună înainte, susține că nu poate să judece o cauză motivat de faptul că îl cunoaște pe reclamantul P.Ș. și că știe de societatea acestuia, este greu de crezut că reținerile sale privind buna reputație a intimatului sunt pe deplin obiective.

Este adevărat faptul că apărătorul ales din apel al recurentului pârât P.V.E. nu a reprezentat interesele acestuia în fața instanței de fond pentru a formula, eventual, o cerere de recuzare, însă această chestiune nu le îngreuea pârâților dreptul de a invoca acest aspect ca motiv de apel din perspectiva obiectului cererii deduse judecății. Prin urmare, trebuia ca instanța de apel să analizeze cu deosebită atenție motivul invocat și să constate că este întemeiat.

În ceea ce privește articolele reținute de instanța de fond, s-a arătat că niciodată nu s-a criticat calificarea profesională a reclamantului P.Ș., ci doar activitatea sa în calitate de administrator ale societăților A.H. SRL și SC V. SRL, societăți care au comis mai multe ilegalități confirmate de instanțele de judecată, și că, în ultima perioadă, Înalta Curte de Casație și Justiție și Curtea de Apel București au strămutat aproximativ 30 de cauze de pe rolul instanțelor din Ialomița, urmare a influenței numitului P.Ș. asupra magistraților de la aceste instanțe.

Într-o altă ordine de idei, s-a arătat că ceea ce interesează cu adevărat în prezenta speță constă în analiza dacă pretinsa atingere adusă unui drept nepatrimonial al reclamantului este justificată și dacă aceasta a fost cauzată prin exercitarea libertății de exprimare cu încălcarea limitelor stabilite de reglementările incidente. Prin urmare, trebuie cercetat pretinsul caracter ilicit al faptei săvârșite de pârâtul P.V.E., respectiv dacă a săvârșit o faptă materializată în realitatea obiectivă și, apoi, dacă această faptă are un caracter ilicit.

Libertatea de exprimare consacrată în art. 10 din C.E.D.O., este unul din drepturile fundamentale, esențial într-o societate democratică, bazată pe pluralism, toleranță și spirit de deschidere, una din condițiile primordiale ale progresului ei.

Însă, această libertate nu privește numai informațiile apreciate în mod favorabil sau considerate inofensive ori indiferente, ci poate avea în vedere și informații care neliniștesc, scandalizează sau chiar șochează.

În ceea ce privește perspectiva din care au fost analizate afirmațiile incriminate, s-a arătat că în jurisprudența europeană se face distincție între formularea unor judecăți de valoare și relatarea unor situații de fapt, distincție pe care instanța de fond nu a înțeles să o facă, așa cum corect a reținut instanța de apel.

Formularea unei judecăți de valoare este întemeiată pe libertatea de opinie, fără de care libertatea de exprimare nu poate fi concepută și presupune posibilitatea de a elabora în toate domeniile, inclusiv în domeniul agricol, o gândire personală sau de a formula o opinie liber aleasă, cu excepția celor incompatibile unei societăți democratice. În schimb,

relatarea unor împrejurări sau fapte ce se petrec în viața de zi cu zi, constituie o manifestare a libertății de informare și impune un alt tip de analiză a probatoriului.

Astfel, Curtea Europeană a decis, într-o jurisprudență constantă, că în timp ce materialitatea faptelor poate fi probată, judecățile de valoare "nu se pretează la demonstrarea exactității lor; mai mult, a pretinde o asemenea demonstrație aduce atingere însăși libertății de opinie, element fundamental al dreptului garantat de art. 10 din Convenție" (Prager și Oberschick Austria, Harlanova c. Lituaniei, Cumpăna și Mazăre c. României).

În cuprinsul deciziei apelate, deși se reține faptul că instanța de fond nu înțelege să facă o asemenea distincție, la rândul ei, și această instanță se limitează la a enumera anumite expresii pe care le considera insultătoare sau cu caracter calomnios, ceea ce ar atrage răspunderea civilă delictuală a recurenților-pârâți.

O asemenea abordare nu poate fi primită, deoarece jurnalistul a preluat fraze și cuvinte din rapoarte de control oficiale, iar, din această perspectivă, simpla înșiruire a unor texte de lege (prevederile art. 252 și art. 253 noul C. civ.) nu era suficientă pentru respingerea apelului formulat.

Raportat la conținutul articolelor pretins încriminatoare, au arătat că sunt în prezența unor relatări de fapt coroborate cu judecați de valoare ce au ca premisă realitățile obiective prezentate și dacă în ceea ce privește judecățile de valoare lucrurile sunt destul de clare în optica CEDO, neputându-se reține în cauza de față un limbaj suburban care ar depăși o anumită doză de exagerare, așa cum greșit a reținut instanța de apel, în ceea ce privește relatările de fapt, acestea sunt unele corecte, precise, exacte, având la baza acte de control emise de autoritățile statului român.

De asemenea, s-a arătat că reclamantul sau firmele sale au avut și au mai multe litigii pe rolul instanțelor judecătorești, iar, din perspectiva existenței tuturor acestor litigii, toate aspectele de fapt privind ilegalitățile făcute de reclamantul P.Ș. se confirmă cu prisosință, jurnalistul P.V.E. nefăcând altceva decât să-și respecte deontologia profesională, realizând o anchetă jurnalistică bine documentată.

S-a concluzionat, că recurentul nu a făcut altceva decât să preia ilegalitățile reținute în actele de control, consultând și portalul instanțelor de judecată și că a prezentat opiniei publice toate aceste date într-o formă jurnalistică.

Referitor la terminologia folosită în cuprinsul articolelor, s-a arătat că prezentarea jurnalistică a situației de fapt depinde de talentul, pregătirea și experiența jurnalistului, care folosește o construcție logică bazată pe argumente îmbrăcate într-un limbaj expresiv, plastic, folosind diferite tehnici de convingere.

Hotărârile Curții de la Strasbourg indică principiul conform căruia adevărul obiectiv al afirmațiilor nu trebuie să fie singurul criteriu luat în considerare de instanțe în situația în care analizează o acuzație de calomnie, elementul determinant trebuind să fie buna credință a autorului afirmațiilor care afectează reputația părții vătămată.

Ori, în cauza de față, nu s-a făcut dovada relei credințe a pârâtului P.V.E., respectivele afirmații fiind făcute în contextul informării opiniei publice cu privire la activitatea desfășurată de ADS cu firmele numitului P. și a avut la bază acte, documente oficiale.

Față de cele arătate, s-a conchis că nu poate fi reținut caracterul ilicit al articolelor publicate de recurentul-pârât P.V.E., iar în lipsa unei fapte ilicite nu se poate discuta nici de raport de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu, și nici de vinovăție, ca și condiții ale răspunderii civile delictuale, astfel că nefiind întrunite condițiile răspunderii civile delictuale în privința pârâtului P.V.E., nu sunt îndeplinite nici condițiile răspunderii civile delictuale în privința apelantei pârâte SC O.P. SRL, aceasta din urma având doar calitatea de comitent al pârâtului P.V.E., care a acționat în calitate de prepus al acesteia.

Examinând decizia în limita criticilor de nelegalitate, întemeiate pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ., formulate de recurenții pârâți, instanța constată recursul nefondat, pentru următoarele considerente;

Critica potrivit căreia instanța de apel „în ceea ce privește cuantumul prejudiciului în valoare de 5.000 RON”, nejustificat l-a menținut având în vedere inexistența vreunei fapte ilicite, iar pentru a ajunge la această soluție greșit a plecat de la premisa că susținerile privind lipsa de imparțialitate a instanței de fond nu pot fi primite, deoarece legiuitorul a oferit posibilitatea formulării unei eventuale cereri de recuzare a instanței la Tribunalul Ialomița și nu în faza apelului, se constată că este nefondată.

Astfel, recurenții pârâți au invocat, pe calea apelului, lipsa de imparțialitate a judecătorului de la prima instanță cu motivarea că, într-un alt dosar, același judecător s-a abținut de la soluționarea respectivei cauze determinat de faptul că îl cunoaște pe pârâtul P.Ș. și că știe de societatea acestuia, SC V. SRL, ceea ce naște „în mod întemeiat îndoieli cu

privire la imparțialitatea sa”.

Motivele pentru care judecătorul poate fi recuzat sunt prevăzute de art. 27 C. proc. civ., iar potrivit art. 29 alin. (1) din același cod, „Propunerea de recuzare se va face verbal sau în scris pentru fiecare judecător în parte și înainte de începerea oricărei dezbateri”.

În speță, pârâții nu au formulat motivele de recuzare a judecătorului cauzei în fața primei instanțe, ci prin motivele de apel, deși, așa cum au arătat recurenții pârâți, motivul de recuzare nu s-a ivit după începerea dezbaterilor, subzistând la momentul inițierii acestora.

Prin urmare, în această situație, pârâții ar fi trebuit să formuleze propunere de recuzare în fața primei instanțe, cu condiția ca membrii completului de judecată să nu fi declarat, în prealabil, că se abțin de la judecarea pricinii, partea fiind îndreptățită să reitereze motivul de recuzare doar în cazul respingerii propunerii odată cu apelul asupra fondului, în aplicarea art. 34 alin. (2) C. proc. civ.

Cum pârâții nu au invocat producerea motivului de recuzare după închiderea dezbaterilor, ci faptul că la prima instanță aceștia ar fi beneficiat de asistență juridică din partea altui avocat, se constată că, în speță, nu este admisibilă invocarea pe calea apelului a uneia din situațiile prevăzute de art. 27 C. proc. civ., cu privire la compunerea completului de judecată care a soluționat cauza în primă instanță.

Față de aceste considerente, se constată că soluția instanței de apel dată acestui motiv de apel este legală, iar criticile formulate de pârâții în acest sens sunt nefondate.

În ceea ce privește criticile de nelegalitate întemeiate pe dispozițiile art. 304 pct. 9 C. proc. civ., potrivit cărora instanța de apel a pronunțat decizia recurată cu încălcarea art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a art. 30 din Constituție, se constată că sunt nefondate, pentru următoarele considerente:

În prealabil analizei acestor critici de nelegalitate cu privire la starea de fapt (așa cum a fost stabilită de instanța de apel care a devoluat fondul în limita criticilor formulate de părți), ce nu poate fi reevaluată în recurs față de dispozițiile art. 304 pct. 1-9 C. proc. civ., în vigoare la data inițierii prezentului demers judiciar, se constată că instanța de apel a reținut că libertatea de exprimare garantată prin Convenția Europeană nu protejează afirmațiile făcute prin articolul de presă publicat la data de 18 iulie 2012, deoarece conținutul explicit sexual al acestuia nu era necesar pentru a aduce la cunoștința opiniei publice faptele relatate, pârâțul P.V.E. depășind, astfel, limitele libertății de exprimare garantată de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și săvârșind o faptă ilicită ce a cauzat un prejudiciu persoanei cu privire la care a folosit respectiva exprimare, iar cu privire la expresiile folosite în celelalte articole de presă, a reținut că nu au caracterul unor fapte ilicite care să depășească limitele libertății de exprimare din moment ce sunt judecați de valoare aplicate unor situații a căror relatare are o bază factuală suficientă.

În concluzie, se constată că instanța de apel a menținut soluția primei instanțe, prin care pârâții au fost obligați în solidar la despăgubiri morale către reclamant în sumă de 5.000 RON, față de caracterul ilicit al afirmațiilor făcute de pârâțul P.V.E., cu depășirea limitelor admise ale libertății de exprimare în articolul de presă publicat la data de 18 iulie 2012, astfel că instanța de recurs va proceda la efectuarea controlului judiciar asupra deciziei recurate numai raportat la afirmațiile făcute de pârâțul P.V.E. prin acest articol de presă.

În ceea ce privește celelalte critici formulate de pârâți, cu privire la nelegalitatea deciziei recurate raportat la restul articolelor de presă incriminate de reclamant, se constată că atâta timp cât instanța de apel nu a reținut caracterul ilicit al acestor articole de presă și nici răspunderea civilă delictuală a pârâților pentru conținutul lor, aceste critici apar ca lipsite de interes, astfel că analiza acestora este superfluă.

Cu privire la articolul publicat la data de 18 iulie 2012, se constată că pârâțul P.V.E., în calitate de ziarist, a făcut următoarele afirmații: „(...) din când în când se satură de alde P. și alții cu chef de ore sexuale. Desigur, nu știm dacă doctorul P. (în euro sau în dolari?) mai poate, dar Statul Român, cel puțin în situația de față, a demonstrat că e sătul”, pentru a aduce la cunoștința publicului faptele relatate prin acest articol.

În cauză, deși nu au arătat expres, instanțele de fond și apel au făcut o corectă examinare a împrejurării dacă afirmațiile și termenii utilizați de pârâți în articolul publicat la data de 18 iulie 2012 în ziarul „I.” se constituie în fapte ilicite de natură să angajeze răspunderea civilă delictuală a pârâțului P.V.E., ca autor al art. respectiv, sau dacă acestea se încadrează în limitele admisibile ale exercițiului dreptului la liberă exprimare a pârâțului în condițiile circumstanțiate de dreptul intern și dreptul convențional, respectiv art. 30 din Constituția României și art. 10 din Convenția Europeană.

Instanța de apel a verificat criticile formulate de pârâți prin apelul declarat împotriva sentinței primei instanțe atât din

perspectiva libertății de exprimare a pârâtului, cât și din perspectiva dreptului la onoare, demnitate și propria imagine a reclamantului, garantate de dreptul intern și de dreptul convențional.

Din perspectiva analizei echilibrului dintre întinderea dreptului la exprimare și la opinie, inclusiv prin modalitățile sale de exercitare, și garantarea dreptului de care se bucură individul vizat, se constată că instanțele de fond și apel au verificat dacă în cauză se angajează răspunderea civilă delictuală a pârâtului, în elementele ei componente: faptă, raport de cauzalitate, prejudiciu și vinovăție, potrivit dispozițiilor C. civ., pentru afirmațiile făcute de pârâtul P.V.E. în articolul de presă din 18 iulie 2012.

Astfel, instanțele de fond au argumentat motivele pentru care acest echilibru a fost alterat prin publicarea articolului din 18 iulie 2012 în ziarul „I.”, cu depășirea limitelor de exercitare a libertății de exprimare de către pârâtul P.V.E., prin folosirea unui limbaj suburban cu un caracter explicit sexual, cu privire la care acesta a invocat caracterul de judecată de valoare al afirmațiilor făcute, pe de o parte, iar pe de altă parte, admisibilitatea unei doze de exagerare, în detrimentul și prin afectarea atributelor personalității reclamantului, respectiv, a imaginii și a reputației acestuia.

Aceasta întrucât exercițiul libertății de exprimare, căreia îi corespunde dreptul de informare al cetățeanului, este condiționat de restricțiile reglementate chiar în cuprinsul normei care consacră libertatea de exprimare prin importanța valorilor puse în analiză - art. 10 din Convenția Europeană.

Or, în speță, se constată că, în virtutea libertății de exprimare, prin articolul de presă din 18 iulie 2012, pârâtul P.V.E. a folosit un limbaj licențios, săvârșind o faptă ilicită ce a cauzat un prejudiciu moral intimatului reclamant, astfel că acesta nu poate invoca buna sa credință, ca autor al acestor afirmații, întrucât nu era nevoie de folosirea unui asemenea limbaj pentru a aduce la cunoștința publicului faptele relatate, așa cum corect a reținut instanța de apel.

Prin urmare, se constată că, legal, prin decizia recurată, instanța de apel a menținut sentința primei instanțe în ceea ce privește cuantumul daunelor morale la care au fost obligați pârâții, în solidar, către reclamant.

Recurenții au susținut că reclamantul nu a făcut dovada întrunirii condițiilor pentru angajarea răspunderii civile delictuale a pârâților, întrucât nu s-a dovedit fapta ilicită în lipsa căreia nu există nici celelalte elemente care conduc la angajarea acesteia, însă, în cuprinsul hotărârilor pronunțate în fond și apel, în analizele pe care instanțele și-au fundamentat soluțiile pronunțate, se constată că sunt indicate probele și valoarea acestora, așa cum s-a arătat mai sus, pentru reținerea elementelor răspunderii civile delictuale a pârâților, iar instanțele au sancționat modul de prezentare a informației prin folosirea unui limbaj licențios, și nu libertatea de exprimare prevăzută de art. 10 din CEDO și art. 30 din Constituție.

În concluzie, se constată că susținerile recurenților pârâți potrivit cărora decizia recurată a fost dată cu încălcarea dispozițiilor art. 30 din Constituție și cele ale art. 10 din CEDO sunt nefondate.

Susținerea pârâților potrivit căreia decizia recurată este nelegală și în raport de dispozițiile art. 252 și art. 253 din noul C. civ., cu motivarea că simpla înșiruire a acestor dispoziții legale nu era suficientă pentru respingerea de către instanță a apelului acestora, este, de asemenea, nefondată, câtă vreme o asemenea apreciere, cu trimitere la aceste dispoziții legale, nu se regăsește în considerentele deciziei recurate.

Celelalte critici formulate de recurenții pârâți, așa cum au fost expuse mai sus, vizează netemeinicia deciziei recurate și nu pot fi încadrate în niciunul din motivele de recurs strict și limitativ prevăzute de art. 304 pct. 1-9 C. proc. civ., iar sancțiunea este aceea a neanalizării lor.

Pentru considerentele expuse, instanța, în baza art. 312 alin. (1) C. proc. civ., va respinge, ca nefondat, recursul declarat de pârâții P.V.E. și SC O.P. SRL Slobozia.

PENTRU ACESTE MOTIVE

ÎN NUMELE LEGII

D E C I D E

Respinge, ca nefondat, recursul declarat de pârâții P.V.E. și SC O.P. SRL Slobozia împotriva deciziei nr. 53 din 13 februarie 2014 a Curții de Apel București, secția a IV-a civilă.

Irevocabilă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 25 septembrie 2014.